

Classic Sociological Theories

Course description sheet

Basic information

Field of study Sociology	Didactic cycle 2025/2026
Major -	Course code HSOCS.I2.03646.25
Organisational unit Faculty of Humanities	Lecture languages Polish
Study level First-cycle studies	Mandatoriness Obligatory
Form of study Full-time studies	Block Foundation Modules
Profile General academic	Course related to scientific research No
Course coordinator	Krzysztof Matuszek
Lecturer	Krzysztof Matuszek
Period Semester 2	Method of verification of the learning outcomes Exam
	Activities and hours Lectures: 30 Auditorium classes: 30
	Number of ECTS credits 6

Goals

C1	Celem przedmiotu jest zapoznanie studentów z twórczością najwybitniejszych, klasycznych autorów głównie XIX wieku i pierwszej połowy XX wieku, którzy zbudowali fundamenty socjologii, jako osobnej dyscypliny nauki. Ich idee zapoczątkowały wszystkie kierunki teoretyczne oraz metodologiczne socjologii współczesnej i nadal wywierają doniosły wpływ na najnowsze spory, jakie toczą się w obrębie naszej dyscypliny. Znajomość dzieł klasycznych dostarcza wzorców metodologicznych i jest niezbędna dla zrozumienia pojęć, hipotez i teorii, jakie formułuje współczesna socjologia.
----	---

Course's learning outcomes

Code	Outcomes in terms of	Learning outcomes prescribed to a field of study	Methods of verification
Knowledge - Student knows and understands:			
W1	Zna i rozumie idee klasycznych teoretyków socjologii na podstawie samodzielnej lektury ich pism. Zna także ogólne zależności między kształtowaniem się idei i teorii socjologicznych a zmianami zachodzącymi w społeczeństwie i kulturze.	SOC1A_W09, SOC1A_W10	Activity during classes, Participation in a discussion, Test, Examination, Test results
Skills - Student can:			
U1	Poprawnie stosuje poznaną terminologię z zakresu socjologii oraz potrafi wykorzystać pojęcia, koncepcje i teorie socjologiczne do analizy rzeczywistości społecznej	SOC1A_U01, SOC1A_U03	Activity during classes, Participation in a discussion, Test, Examination, Test results
Social competences - Student is ready to:			
K1	Ma świadomość znaczenia analizy socjologicznej dla rozumienia współczesnych procesów społeczno-kulturowych.	SOC1A_K08	Activity during classes, Participation in a discussion, Test, Examination, Test results
K2	Jednocześnie jest otwarty na krytykę swoich argumentów i potrafi je modyfikować w wyniku dyskusji.	SOC1A_K05	Activity during classes, Participation in a discussion, Test, Examination, Test results

Program content ensuring the achievement of the learning outcomes prescribed to the module

Przedmiot przedstawia twórczość autorów, którzy zbudowali fundamenty socjologii jako osobnej dyscypliny. Znajomość ich dzieł jest niezbędna dla zrozumienia teorii, jakie formułuje socjologia XXI w.

Student workload

Activity form	Average amount of hours* needed to complete each activity form
Lectures	30
Auditorium classes	30
Preparation for classes	42
Realization of independently performed tasks	44
Examination or final test/colloquium	2
Contact hours	4
Student workload	Hours 152

Workload involving teacher	Hours 60
-----------------------------------	--------------------

* hour means 45 minutes

Program content

No.	Program content	Course's learning outcomes	Activities
1.	<p>1. O szczególnym znaczeniu myślicieli klasycznych dla socjologii współczesnej. Porewolucyjne ideologie jako teorie społeczne.</p> <p>2. August Comte: pierwszy zarys socjologii pozytywistycznej, klasyfikacja nauk, statyka i dynamika, prawo trzech stadiów.</p> <p>3. Herbert Spencer: początki socjologii ewolucjonistycznej, analogia organicystyczna, organizacja społeczna (instytucje), typologia społeczeństw.</p> <p>4. Alexis de Tocqueville: podstawy socjologii politycznej, demokracja i arystokracja jako typy społeczeństw, społeczeństwo demokratyczne i zagrożenia nowego despotyzmu.</p> <p>5. Karol Marks: wizja człowieka społecznego, alienacja, klasy społeczne i struktura klasowa, rewolucja i rozwój społeczny.</p> <p>6. Vilfredo Pareto: socjologia działania, residua i derywacje, mechanizm krążenia elit.</p> <p>7. Emile Durkheim: kodyfikacja socjologii pozytywistycznej, rzeczywistość sui generis, integracja społeczeństwa, fakty społeczne i zasady ich badania, samobójstwo, anomia, teoria religii, solidarność mechaniczna i organiczna.</p> <p>8. Georg Simmel: przełom antypozytywistyczny, geometria społeczna, treść i forma, konflikt społeczny i jego funkcje.</p> <p>9. Max Weber: podstawy socjologii humanistycznej, pojęcie i podział działań społecznych, typy idealne, geneza kapitalizmu, władza i panowanie, biurokracja, struktura społeczna.</p> <p>10. Charles H. Cooley: fundamenty mikrosocjologii, grupy pierwotne, jaźń odzwierciedlona.</p> <p>11. Georg H. Mead: pionier symbolicznego interakcjonizmu, gesty i symbole znaczące, pojęcie umysłu, społeczna geneza osobowości.</p> <p>12. Florian Znaniecki: system socjologii humanistycznej, źródła materiału socjologicznego, współczynnik humanistyczny.</p>	W1, U1, K1, K2	Lectures, Auditorium classes

Extended information/Additional elements

Teaching methods and techniques :

Lecture, Lectures, Discussion

Activities	Methods of verification	Credit conditions
Lectures	Examination	
Audit. classes	Activity during classes, Participation in a discussion, Test, Test results	

Additional info

[Przedmiot przedstawia twórczość klasycznych autorów XIX wieku i pierwszej połowy XX wieku, którzy stworzyli podstawy socjologii, jako osobnej dyscypliny.](#)

Conditions and the manner of completing each form of classes, including the rules of making retakes, as well as the conditions for admission to the exam

[Egzamin pisemny 90-cio minutowy wspólny na sali wykładowej, po uprzednim zaliczeniu ćwiczeń. Studenci otrzymują na kartach wydrukowane trzy zestawy pytań po cztery pytania w każdym zestawie i mają wybrać dowolnie do odpowiedzi jeden zestaw. Co najmniej jedno z pytań ma charakter problemowy, a pozostałe erudycyjny. Na ćwiczeniach oceniana jest aktywność na zajęciach, znajomość omawianej literatury, udział w dyskusjach oraz wynik pisemnego kolokwium. W terminie drugim i trzecim warunki zaliczenia nie ulegają zmianie.](#)

Method of determining the final grade

[Ocena końcowa z przedmiotu jest wypracowana jako ocena łączna wyniku egzaminu pisemnego \(80%\) oraz osiągnięć studenta na ćwiczeniach \(20%\).](#)

Manner and mode of making up for the backlog caused by a student justified absence from classes

[Absencja na ćwiczeniach powyżej czterech nieobecności wymaga ustnego zaliczenia tych treści u wykładowcy przed końcowym egzaminem.](#)

Rules of participation in given classes, indicating whether student presence at the lecture is obligatory

[Obecność na wykładach jest nieobowiązkowa. Na ćwiczeniach obowiązuje obecność i wymagania przedstawione przez prowadzącego. Studenci czytają i dyskutują zadane fragmenty podręcznika oraz oryginalne teksty w/w twórców, wiążąc poznane pojęcia ze zmianami dokonującymi się w historii. Oceniana jest aktywność na zajęciach, znajomość omawianej literatury, udział w dyskusjach oraz wynik pisemnego kolokwium.](#)

Literature

Obligatory

1. Jerzy Szacki, Historia myśli socjologicznej. Wydanie nowe, Warszawa 2002, PWN (wybrane rozdziały: 4,5,7,8,9,10,11,13,15,19).
2. Socjologia. Lektury, pod red. P. Sztompki i M. Kuci, Kraków 2005, Znak.

Optional

1. -B. Skarga, Comte, Warszawa 1966 (II wyd.1977) (seria „Myśli i Ludzie”). -L. Kasprzyk, Spencer, Warszawa 1967 (seria „Myśli i Ludzie”). -K. Marks, Pisma wybrane, Warszawa 1979 (PWN Biblioteka Socjologiczna). -Elementy teorii socjologicznych, Warszawa 1975, PWN. -Z. Krasnodębski, M.Weber, Warszawa 1999, (seria „Myśli i Ludzie”). -M. Weber, Szkice z socjologii religii, Warszawa 1995, KiW. -G. Simmel, Socjologia, Warszawa 1975 (PWN Biblioteka Socjologiczna).
2. -S. Magala, Simmel, Warszawa 1980 (seria „Myśli i Ludzie). -A.de Tocqueville, Dawny ustrój i rewolucja, Kraków 1994, Znak (Seria o demokracji). -E. Durkheim, Zasady metody socjologicznej, Warszawa 1968 (lub W-wa 2000) (PWN Biblioteka Socjologiczna). -E. Durkheim, Elementarne formy życia religijnego, Warszawa 1990, (PWN Biblioteka Socjologiczna). -J. Szacki, Durkheim, Warszawa 1964, (seria „Myśli i Ludzie). -V. Pareto, Uczucia i działania, Warszawa 1994 (PWN Biblioteka Socjologiczna).
3. -J. Mucha, Cooley, Warszawa 1992 (seria „Myśli i Ludzie”). -G.H. Mead, Umysł, osobowość i społeczeństwo, Warszawa 1975, (PWN Biblioteka Socjologiczna). -J. Szacki, Znaniecki, Warszawa 1986 (seria „Myśli i Ludzie). -F. Znaniecki, Wstęp do socjologii, Warszawa 1988 (PWN Biblioteka Socjologiczna).

Learning outcomes prescribed to a field of study

Code	Content
SOC1A_K05	Ma świadomość znaczenia analizy socjologicznej i opinii ekspertów dla rozumienia i rozwiązywania współczesnych procesów społecznych, politycznych, gospodarczych i kulturowych
SOC1A_K08	Potrafi świadomie i odpowiedzialnie uczestniczyć w rzeczywistości wirtualnej.
SOC1A_U01	Poprawnie stosuje poznaną terminologię z zakresu socjologii i pokrewnych nauk społecznych i humanistycznych.
SOC1A_U03	Potrafi wykorzystać teorie, koncepcje i pojęcia do analizy rzeczywistości społecznej oraz umie krytycznie ocenić ich przydatność w procesie analizy zjawisk społecznych.
SOC1A_W09	Zna i rozumie idee klasycznych i współczesnych teoretyków socjologii i nauk pokrewnych na podstawie samodzielnej lektury ich pism.
SOC1A_W10	Zna ogólne zależności między kształtowaniem się teorii/idei socjologicznych a zmianami zachodzącymi w społeczeństwie i kulturze.